

امتحان درس : **فارسی**

نام و نام خانوادگی :

وقت امتحان : **۸۰** کد : **۱۰۱-۹۸۱۰۱۱**رشته : **ریاضی / تجربی** کلاس : **دهم**

دانش آموز عزیز شما می‌توانید پاسخنامه امتحان را دو ساعت پس از پایان امتحان در پورتال مدرسه ملاحظه نمایید.

الف) زبانی (۷ نمره)

- ۱- معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید. (۱/۵)
- الف) زین نمط آن مست شده از غرور ()
- ب) ولیکن به ایشان مولع مباش ()
- ج) آنکه حزم زیادت داشت ()
- د) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن ()
- ه) در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود ()
- و) که به ما سوا فکندی ()

- ۲- در نوشته‌های زیر شکل درست املايي واژگان را مشخص کنید. (۱/۵)
- الف) نماز صبح شهادت (گذارده‌ای - گزارده‌ای) ب) بر قصر ستمکاران، گویی چه رسد (خزلان - خزلان)
- ج) آب (عجل - اجل) که هست گلوگیر خاص و عام د) تا (خوار - خار) غم عشقت آویخته در دامن
- ه) مَثَل آب است روان؛ در آب، (حیات - حیاط) تن‌ها بود و) در دفع مکاید دشمن تأخیر (ثواب - صواب) نبیند.

- ۳- بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی مرتب کنید (۰/۲۵)
- قطره باران که درافتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک

- ۴- نوع حذف را در عبارات زیر بنویسید و بگویید دقیقاً چه چیزی حذف شده است؟ (۱)
- الف) و نومیدي را در امید، بسته دان و امید را در نومیدي:
- ب) به علی شناختم من به خدا قسم خدا را:

- ۵- معانی هر یک از افعال مشخص شده زیر را بنویسید (۰/۵)
- الف) آه و دریغا که چرخ پیر مرا کشت / گردش گردونک حقیر مرا کشت ()
- ب) شمع را باید از این خانه به در بردن و کشتن / تا به همسایه نگوید که تو در خانه مایی ()

- ۶- نقش دستوری هر یک از کلمات مشخص شده را بنویسید. (۰/۵)
- الف) این عوعو سگان شما نیز بگذرد: ()
- ب) شفق آینه‌دار نجابت: ()

۷- درستی و نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید. (۰/۵)

الف) ای صبحدم بین که کجا می فرستم (نقش دستوری ضمیر «ت» متممی است):
ب) رقیب را نتوان مهربان به احسان کرد/ به طعمه کی سگ دیوانه آشنا گردد؟ (یک واژه دو تلفظی):

۸- در اشعار زیر سه گروه اسمی با فرمول زیر را پیدا کرده و بنویسید (۰/۷۵)

هسته + مضاف‌الیه + مضاف‌الیه :

درختان را دوست می دارم / که به احترام تو قیام کرده اند/ و آب را / که مهر مادر تو ست/ در گوشهٔ وجدان تاریخ ایستاده ای/ و شیرین ترین لبخند/ بر لبان ارادهٔ تو ست.

۱- () ۲- () ۳- ()

۹- در مصرع « بی خویشتم کردی بوی گل و ریحانها» (۰/۵)

الف) نقش دستوری ضمیر مشخص شده را بنویسید.

ب) زمان و نوع فعل «کردی» را بنویسید (مثلاً مضارع اخباری):

بخش ادبی (۵ نمره)

۱- آرایهٔ مشترک دو بیت زیر را دقیق توضیح دهید. (۰/۷۵)

بید مجنون در تمام عمر، سر بالا نکرد
- حاصل بی حاصلی نبود به جز شرمندگی
- زان در این عالم نمی گنجم که شوق روی دوست
- می کشد هر دم به سوی عالم دیگر مرا
بیت ۱:
بیت ۲:

۲- با توجه به نمونه های گروه « الف » کدام یک از آرایه های گروه « ب » وجود دارد؟ (توجه: در گروه ب یک آرایه اضافی است) (۱)

الف	ب
الف) بر تیر جورتان ز تحمل سپر کنیم	تشبیه
ب) کلاه از سر کودک عقل می افتد	مجاز
ج) گفتم که بوی زلفت گمراه عالمم کرد	تشخیص
د) پشت دیوار آنچه گویی هوش دار	ایهام
	حس آمیزی

۳- آرایهٔ بخش های مشخص شده را بنویسید و دقیق توضیح دهید (۰/۷۵)

الف) همه اخم کرده بودند و با او سر دعوا داشتند ()
ب) زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت ()
ج) حرف هایم مثل یک تکه چمن روشن بود. ()

۴- جاهای خالی را پر کنید(۰/۵)

الف) شعر سپیدگونه ای از شعر معاصر است که آهنگ دارد اما وزن عروضی ندارد و جای در آن مشخص نیست.
ب) نویسنده کتاب «سیاست‌نامه» است.

۵- ابیات زیر را کامل کنید(۲)

الف) برو ای گدای در خانه علی زن
ب)
ج) تا عهد تو دربستم عهد همه بشکستم
د) گر در طلبت رنجی ما را برسد
که پادشاهی دهد از کرم گدا را
چو اسیر توست اکنون به اسیر کن مدارا
.....
چون عشق حرم باشد است بیابان‌ها

بخش فکری (۸نمره)

۱- معنی اشعار و عبارات زیر را بنویسید

الف) ای مفتخر به طالع مسعود خویشتن

تأثیر اختران شما نیز بگذرد(۱)

()

ب) آهنگ کید و مکر و عداوت کردند(۰/۷۵)

()

ج) گرت هواست که معشوق نگسلد

نگاه دار سر رشته تا نگه دارد(۱)

()

د) خواست کزان ورطه قدم درکشد(۰/۵)

()

ه) بدان کوش که به هر محالی از حال و نهاد خویش بنگردی(۰/۷۵)

()

۲- شاعر در بیت زیر قصد بیان چه نکته‌ای را دارد.(۰/۵)

چون داد عادلان به جهان در بقا نکرد/ بیداد ظالمان شما نیز بگذرد

۳- شعر «در فکر آن گودالم/ که خون تو را مکیده‌است/ هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم/ در حضيض هم می‌توان عزیز بود»

به کدام سخن اشاره دارد؟(۰/۵)

۴- مثل «گندم نمای جو فروش مباش» انسان را از چه کاری بر حذر می‌دارد؟(۰/۵)

۵- مفهوم هر یک از عبارات زیر را بنویسید (لطفاً معنی عبارت را ننویسید فقط مفهوم) (۰/۷۵)

الف) تا از عیب و گناه خود، پاک نگردم، عیب مردم نگویم:

ب) به ایشان مولع مباش تا همچنان که هنر ایشان هم یبینی عیب نیز بتوانی دید:

ج) نیکو خو بهتر هزار بار از نیکورو:

۶- هر یک از مضامین زیر را روبروی بیت متناسب آن قرار دهید. (دو مضمون اضافه است) (۱)

(ناپایداری قدرت، پاکبازی عاشق، درمان ناپذیری عشق، لزوم محرمیت، برخورداری و بخشش، عفو و چشم پوشی)

سر و زر و دل و جانم فدای آن یاری که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد ()

تعلیم زاره گیر در امر معاش نیمی سوی خود می کش و نیمی می پاش ()

بادی که در زمانه بسی شمع‌ها بکشت هم بر چراغدان شما نیز بگذرد ()

تا نگردي آشنا زين پرده رمزي نشنوي گوش نامحرم نباشد جای پیغام سروش ()

۷- در ادبیات فارسی، شاعران یا نویسندگان، واژه «صبا» را در کدام مفهوم نمادین به کار می برند؟ (۰/۵)

۸- بیت « صورت زیبای ظاهر هیچ نیست / ای برادر، سیرت زیبا بیار» تأکید بر چه موضوعی دارد؟ (۰/۲۵)

الف) زبانی (۷نمره)

- ۱- الف روش (ب) موعّ مباش ج (حزم دورانیشی (د) طالع : بخت
هـ) گاه تخت (و) ما سوا : مخلوقات

۲- (۱/۵) الف) گزاردهای (ب) خذلان (ج) اجل (د) خار (هـ) حیات (و) صواب

۳- (۰/۲۵) قطره باران که به خاک درافتد (ب) زو بس گهر تابناک بدمد

۴- (۱) الف) حذف لفظی (ب) به خدا قسم می خورم حذف به قرینه معنوی

۵- (۰/۵) الف) به قتل رساندن (ب) خاموش کردن

۶- (۰/۵) الف) نهاد (ب) مسند

۷- (۰/۵) الف) نادرست (ب) درست

۸- (۰/۷۵) ۱- (مهر مادر تو) ۲- (گوشه و جدان تاریخ) ۳- (لبان اراده تو)

۹- (۰/۵) الف) مفعول (ب) ماضی استمراری

بخش ادبی (۵ نمره)

۱- (۰/۷۵)

بیت ۱: دلیل پایین بودن سر بید مجنون شرمندگیش برای بار نداشتن است (حسن تعلیل)
بیت ۲: دلیل ننگجیدن من در این عالم این است ه خدا مرا به سوی خود می خواند (حسن تعلیل)

ب	الف
	الف) تشبیه ب) تشخیص ج) ایهام د) مجاز

۳- (۰/۷۵)

الف) مجاز از فکر و خیال
 ب) استعارهٔ مصرحه از دنیا
 ج) حس آمیزی حرف شنیدنی و شیرین چشیدنی است.

۴- (۰/۵)

الف) قافیه
 ب) خواجه نظام الملک
 ۶- ابیات زیر را کامل کنید (۲)
 الف) مسکین / نگین
 ب) به جز از علی که گوید به پسر که قاتل من
 ج) بعد از تو روا باشد نقض همه پیمان ها
 د) شاید / سهل

بخش فکری (۸ نمره)

۲- وقتی دادگران می میرند چه برسد به بیدادگران (۰/۵)

۳- شرف المان بالمکین (۰/۵)

۴- دورویی (۰/۵)

۵- (۰/۷۵)

الف) عیب خود را دیدن
 ب) نداشتن تعصب
 ج) سیرت بهتر از صورت است

۶- (۱)

(پاکبازی عاشق، برخورداری و بخشش، ناپایداری قدرت، لزوم محرمیت،)

۷- پیک و خبررسان (۰/۵)

۸- اعتبار و ارزش با سیرت و خوی است نه صورت و ظاهر (۰/۲۵)